

# Antykwariusz

522101

Inna nazwa zawodu: nie występują

## Zadania i czynności

Antykwariusz zajmuje się kupowaniem i następnie sprzedażą różnych zabytkowych przedmiotów: dzieł sztuki (obrazów, rzeźb, grafiki), wytworów rzemiosła artystycznego (mebli, wyrobów ze srebra - sztućców, lichtarzy itp., biżuterii, porcelany i in.) i kultury materialnej (monet, zegarów itp.) oraz rozmaitych osobliwości (np. starych aparatów fotograficznych, zabawek itp.). Antykwariusz-księgarz kupuje i sprzedaje stare druki oraz nowsze wydania książek i czasopism, które już są wyczerpane w handlu księgarskim. Antykwariusz czasem trudni się również kupowaniem i sprzedawaniem dzieł współczesnej sztuki. Rozróżnienie pomiędzy zawodem antykwariusza i pracownika galerii sztuki współczesnej jest nieostre. Wiele galerii kupuje i sprzedaje zarówno dzieła sztuki dzisiaj powstające, jak sprzed kilku dziesięcioleci.

W chwili nabywania lub przyjmowania zabytkowego przedmiotu do sprzedaży komisowej (ta forma występuje często na rynku handlu sztuką) antykwariusz musi poddać go fachowej ekspertyzie, sklasyfikować i wycenić. Elementarnym jego zadaniem jest określenie epoki powstania stylu, miejsca wykonania, autora lub warsztatu, techniki wykonania, tworzywa oraz stanu zachowania. Dopiero wtedy antykwariusz przystępuje do wyceny. Musi przy niej uwzględnić różne czynniki - wartość artystyczną, rzadkość lub popularność występowania na rynku antykwarycznym, zainteresowanie tym przedmiotem ze strony kupujących. Antykwariusz - jubiler musi ocenić również rodzaj i wartość tworzywa (np. kruszcu, kamieni szlachetnych). Do ostatecznego ustalenia ceny antykwariusz wykorzystuje swoją wiedzę o rynku dzieł sztuki - notowania takich przedmiotów na aukcjach, ceny podawane w specjalistycznych wydawnictwach (jak np. w katalogach numizmatów), ceny proponowane przez inne antykwariaty. Antykwariusz bierze odpowiedzialność za swoją ekspertyzę i wycenę. Klient z kolei ma gwarancję fachowego rozpoznania przedmiotu, rozróżnienia oryginału od falsyfikatu, oszacowania jego ceny rynkowej. W wielu wypadkach antykwariusz występuje tylko w roli eksperta - np. kiedy klient chce znać wartość przedmiotu, ale nie wystawia go do sprzedaży. Nie zawsze wiedza i doświadczenie antykwariusza są wystarczające do wykonania ekspertyzy (np. w wypadku rzadko pojawiających się na rynku starych obrazów). Wtedy zwraca się on o opinię do znawców różnych dziedzin lub epok sztuki lub kultury materialnej, np. historyków sztuki pracujących w muzeach.

Antykwariusz musi również orientować się w problemach konserwacji zabytków. Często doradza klientowi, jakim zabiegiem konserwacyjnym warto poddać przedmiot przed wystawieniem do sprzedaży. Antykwariusz stara się także zebrać od sprzedającego dane o pochodzeniu i historii przedmiotu.

Antykwariusz udziela klientom wszelkich informacji zgromadzonych w salonie sprzedaży przedmiotach. Odpowiada na wiele różnych pytań. Często występuje w roli doradcy i pomaga klientom w wyborze. W wielu wypadkach to antykwariusz budzi zainteresowanie odwiedzających antykwariat takim lub innym obiektem. Antykwariusz może również pomagać kupującym w fachowym skompletowaniu np. kolekcji numizmatów lub w wyborze mebli, lamp, tkanin i innych elementów wyposażenia

wnętrz winteresującym ich stylu.

Zadaniem niektórych antykwariuszy, zatrudnionych w domach aukcyjnych, jest przygotowanie katalogu wystawionych do sprzedaży przedmiotów oraz przeprowadzenie aukcji.

Antykwariusz pracujący w galeriach sztuki nowoczesnej (czasem nazywany marchandem), kupujący i sprzedający dzieła sztuki z ostatnich dziesięcioleci, ma podobny charakter pracy. Różnica polega przede wszystkim na tym, że utrzymuje również kontakty z twórcami. Wybiera i ocenia ich prace, a często zamawia konkretne dzieła, które jego zdaniem łatwobędziemógłsprzedać.

Tylko niektórzy antykwariusze - księgarze zajmują się starodrukami; muszą oni znać się na dawnych technikach edytorskich i historii książki. Większość antykwariatów książkowych kupuje i sprzedaje książki oraz czasopisma, wydane przed kilku lub kilkudziesięciulaty. Wtedy antykwariusz wycenia oferowane mu wydawnictwa korzystając ze swojej orientacji na rynku książki. Musi doskonale wiedzieć, które tytuły są poszukiwane i jak często pojawiają się w handlu. Dobry antykwariusz potrafi wyszukać w swoich zbiorach tytuły dla ludzi o różnych zainteresowaniach i pomóc im w wyborze.

## **Środowisko pracy**

### **materiałne środowisko pracy**

Miejsce pracy antykwariusza są salony sprzedaży dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego lub antykwariaty książkowe. Wielogodzinne przebywanie w ich wnętrzu może być czasem uciążliwe z powodu niedostatecznej wentylacji lub braku dziennego światła.

### **warunki społeczne**

Antykwariusz codziennie styka się z wieloma klientami, odpowiada na pytania kupujących, rozmawia z osobami przedstawiającymi mu do oceny i sprzedaży różne przedmioty. Czasem właściwe rozpoznanie i wycena tych przedmiotów nie jest łatwym zadaniem i wymaga konsultacji z innymi kolegami po fachu lub nawet specjalistami w muzeach czy bibliotekach. Antykwariusz jest dość samodzielny w pracy, ale musi również współpracować ze wszystkimi zatrudnionymi w salonie sprzedaży. Wszyscy razem muszą jednak dbać o zainteresowanie klientów.

### **warunki organizacyjne**

Antykwariusz pracuje codziennie w tych samych godzinach, zwykle pomiędzy 11 a 19, często także w soboty i dni wolne, gdy otwarta jest większość sklepów (np. w przedświąteczne niedziele). Praca antykwariusza tylko ogólnie kontrolowana jest przez kierownika salonu sprzedaży. Antykwariusz odpowiada za wszelkie wykonane przez siebie ekspertyzy i wyceny.

### **Wymagania psychologiczne**

Antykwariusz to specyficzna odmiana zawodu handlowca. Podstawowym warunkiem podjęcia tej pracy jest zatem łatwość nawiązywania kontaktów z innymi

ludźmi. Antykwariusz musi budzić zaufanie do swojej zawodowej rzetelności u osób, które przedstawiają mu do oceny i sprzedaży różne przedmioty. Często ludzie są emocjonalnie przywiązani do tych przedmiotów i mają inne wyobrażenie o ich wartości. W tym zawodzie niezbędna jest gotowość zrozumienia drugiego człowieka i duży takt. Antykwariusz ma zarazem zachować niezależność własnych opinii. Każda jego ekspertyza i wycena powinna wynikać tylko z fachowej wiedzy. Ale zdarza się, że wycenę i decyzję o kupnie trzeba podjąć od razu. Zdolność do podejmowania szybkich i trafnych decyzji jest zatem również cenna w tym zawodzie. Antykwariusz codziennie styka się z wieloma klientami i odpowiada na rozmaite pytania. Wytworzenie w salonie wystawowym przyjaznej atmosfery, podtrzymanie zainteresowania klienta, a często obudzenie jego ciekawości różnymi obiektami to niezwykle istotne umiejętności antykwariusza. Musi więc być człowiekiem cierpliwym i opanowanym. Przydatną umiejętnością jest też podzielność uwagi i łatwość przerzucania się z jednej czynności do drugiej. Trzeba np. równocześnie odpowiadać na pytania jednego klienta, innemu wyjąć coś z gabloty itp. Antykwariusz może również występować w roli doradcy. Klient spodziewa się, że będzie on umiał wczuć się w jego zainteresowania i wyobrażenia estetyczne. Zwłaszcza doradzanie w dziedzinie sztuki jest wybitnie trudnym zadaniem. Z jednej strony potrzebna jest dobra znajomość historii sztuki, z drugiej - pewien talent psychologiczny. To są umiejętności najlepszych i najbardziej doświadczonych antykwariuszy.

Antykwariusz oceniający przedmioty sztuki i rzemiosła artystycznego musi mieć dobrą pamięć wzrokową i zdolność dostrzegania niepozornych nawet szczegółów. Niekiedy, jak np. w wypadku oceny sreber czy numizmatów, istotną rolę gra zmysł dotyku.

Każda ze specjalności antykwarycznych wymaga innych zainteresowań. Antykwariusz w salonie sztuki i rzemiosła artystycznego czy galerii sztuki współczesnej musi mieć niezłą orientację w historii sztuki i życiu artystycznym. Tylko trwałe i autentyczne zainteresowania sztuką pozwalają ten zawód uprawiać fachowo i czerpać z pracy dużą przyjemność. W praktykowaniu zawodu antykwariusza - numizmatyka pomaga instynkt kolekcjonera (czy tylko doświadczenie jego „smaku”) i szerokie zainteresowania historyczne. Przedmiotem handlu antykwarycznego są również najrozmaitsze wytwory kultury materialnej (jak stare lalki czy aparaty fotograficzne - nie da się ich wszystkich wyliczyć) i wtedy znów pewien zmysł zbieracki i prawdziwe zainteresowanie trafiającymi do rąk antykwariusza zabytkami jest warunkiem rzetelnego uprawiania zawodu. Antykwariusz - księgarz, który zajmuje się kupnem i sprzedażą starych druków, ma zwykle rozległe zainteresowania historyczno-literackie i rozumie pasję bibliofila. Tak wyraźne zainteresowania nie są konieczne w wypadku osób zatrudnionych w księgarniach antykwarycznych z wydawnictwami z ostatnich kilkudziesięciu lat. W uproszczeniu można powiedzieć, że pożądana jest ich ciekawość dla słowa pisanego. Naturalnie dobry sprzedawca książek, starszych czy najnowszych, to zawsze człowiek wykształcony i interesujący się historią cywilizacji i współczesnym światem.

## **Wymagania fizyczne i zdrowotne**

Zawód antykwariusza nie wymaga szczególnych warunków zdrowotnych i wysiłku fizycznego. W zawodzie tym właściwie mogą pracować również niektórzy ludzie niepełnosprawni, z dysfunkcją kończyn dolnych czy poruszający się na wózkach. Zatrudnianie osób niepełnosprawnych jest jednak zjawiskiem rzadkim, bowiem niewykonywają wszystkich czynności częstych w tym zawodzie (np. wieszanie i zdejmowanie obrazów, przenoszenie rzeźb czy mebli itp.). Natomiast znakomity ekspert, np. historyk sztuki czy doświadczony numizmatyk, który tylko rozpoznaje i

wycenia przedmioty wystawiane do sprzedaży, nie ma żadnych utrudnień w dostępie do zawodu.

## **Warunki podjęcia pracy w zawodzie**

W salonach sprzedaży dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego najchętniej zatrudnia się osoby o wysokich kwalifikacjach. Przede wszystkim poszukiwani są historycy sztuki. Często zatrudniane są osoby z pokrewnym wykształceniem, np. historycy, którzy orientują się w różnych gałęziach sztuki i kultury materialnej (np. numizmatyce). Ale pracę w antykwaracie mogą dość łatwo uzyskać także wszyscy ci, którzy mają rzeczywistą wiedzę i praktyczną znajomość identyfikacji oraz oceny wytworów sztuki i rzemiosła artystycznego. Mogą to być ludzie z wyższym wykształceniem w innych dziedzinach czy z nie ukończonymi studiami. Nieprzekraczalną granicą jest wykształcenie średnie (matura). Antykwarci zatrudniają także osoby bezgruntowniejszej znajomości historii sztuki, które następnie przez lata praktyki osiągną niezbędną wiedzę i biegłość. W galeriach sztuki współczesnej przede wszystkim chętnie widziani są artyści plastycy i historycy sztuki. Ale istnieją też szanse zatrudnienia dla innych osób interesujących się sztuką. W antykwarciach zajmujących się kupnem i sprzedażą starych druków najłatwiej o pracę dla historyków lub bibliotekoznawców oraz osób praktycznie znających tę dziedzinę. Praca w księgarni antykwarecznej z nowszymi książkami jest dostępna już dla ludzi z wykształceniem średnim. Dobrym przygotowaniem do tego zawodu jest Liceum Księgarskie.

W salonach sprzedaży dawnej sztuki i galeriach sztuki współczesnej ceniona jest znajomość języków obcych, coraz częściej jest to warunek przyjęcia do pracy.

## **Możliwości awansu w hierarchii zawodowej**

W zawodzie antykwarusa nie ma wielu szczebli formalnego awansu. Zaczynając pracę jako stażysta czy praktykant można czasem uzyskać większą samodzielność (w „Desie” antykwarus, starszy antykwarus - w prywatnych antykwarciach nie ma raczej takich rozróżnień) i wreszcie awansować do stanowiska kierownika antykwarciatu. Wyraźnym awansem jest wyrobienie sobie pozycji cenionego eksperta. Kariera zawodowa może również rozwinąć się do pełnego uniezależnienia i założenia własnego prywatnego antykwarciatu.

## **Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych**

Zawód antykwarusa w każdym wieku mogą zacząć praktykować historycy sztuki. Ale także osoby z innym wykształceniem mogą podjąć pracę w antykwarciacie w późniejszych latach. Wydaje się, że konieczność zdobycia dość rozległej wiedzy i doświadczenia ogranicza szansę osób po pięćdziesiątym roku życia. Ale wciąż nie jest to niemożliwe. W antykwarciach z nowszymi książkami nie ma przeszkód dla zatrudnienia osób starszych.

## **Możliwości zatrudnienia**

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

## **Zawody pokrewne**

- muzealnik

- historyk sztuki
- bibliotekoznawca
- konserwator dzieł sztuki
- księgarz

### **Polecana literatura**

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.